

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 26 september 2017

Onderwerp: Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2018-2022

Kenmerk: 968164

Bijlagen:

1. Aanbiedingsbrief aan PS
2. Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2018-2022
3. Nota van Beantwoording
4. Brief aan partners in het veld

1. Inleiding

Op 11 maart 2013 hebben Provinciale Staten de Agenda Groen vastgesteld. Het Provinciaal Meerjarenprogramma Groen (PMG) is een uitvoeringsprogramma, behorende bij de Agenda Groen. In het PMG wordt de uitvoering geprogrammeerd van fysieke projecten die bijdragen aan de doelen van de Agenda Groen en waarbij de provincie een financiële investering doet of personele inzet pleegt.

Het PMG is een sturingsinstrument om Noord-Holland groen te houden en nog groener te maken. Het PMG wordt jaarlijks geactualiseerd. Het PMG 2018-2022, dat nu ter besluitvorming voorligt, is afgestemd met de gebiedscommissie Laag Holland, Stuurgroep Gooi en Vechtstreek, Noord-Hollandse gemeenten, terrein behorende organisaties, waterbeheerders en andere betrokken partners. Hen is gevraagd om reactie te geven op de concepttekst van het PMG 2018-2022. In de nota van beantwoording is aangegeven welke partners hebben gereageerd, wat de reactie van GS op deze vragen is geweest en of en zo ja, hoe wij de reacties hebben verwerkt in het definitieve PMG.

Het moment waarop het definitieve PMG wordt vastgesteld is gekoppeld aan de provinciale planning & control-cyclus. Het PMG 2018-2022 vervangt het PMG 2017-2021 en treedt op 1 januari 2018 in werking. Dit past binnen de wens die uw Staten hebben uitgesproken met de motie 53/2014 om via de P&C-cyclus goed sturing te kunnen geven op de 'groene kerntaak' en dat daartoe het PMG ter besluitvorming aan uw Staten wordt voorgelegd.

2. Doelen

Het PMG wordt gefinancierd uit investeringsmiddelen zoals de Reserve Groen, Reserve Groene Uitweg, Balanspost ILG. De Reserve Groen wordt jaarlijks gevuld met investeringsmiddelen uit het provinciefonds en met middelen die voortvloeien uit de verkoop van provinciale gronden. De juridische instrumenten om de investeringen te doen zijn de Uitvoeringsregeling

Kwaliteitsimpuls Natuur en Landschap (de zgn. SKNL-regeling), de Uitvoeringsregeling Groen, de Lijst subsidies buiten uitvoeringsregeling bij de begroting en opdrachten aan derden.

Het PMG geeft inzicht in de voortgang van de uitvoering van de doelen uit de Agenda Groen die betrekking hebben op:

- het Natuurnetwerk Nederland (NNN): het verwerven en inrichten van gronden die nog niet als NNN gerealiseerd zijn;
- Natura2000 en Programmatische Aanpak Stikstof (PAS): het realiseren van instandhoudingsdoelen middels de daarvoor te nemen fysieke maatregelen;
- verbindend groen: het aanleggen van natuurbruggen en natuurverbindingen door de gehele provincie, zodat soorten zich makkelijker kunnen verplaatsen. Hiertoe behoort ook het koppelen van de aanleg van natuurverbindingen aan de realisatie van infrastructurele projecten;
- natuurcompensatie: compenseren van verlies van natuur- en landschapswaarden bij ruimtelijke ontwikkelingen;
- recreatieve verbindingen: het vergroten en verbeteren van de beleefbaarheid en recreatieve toegankelijkheid van de provinciale groenstructuur.

We werken aan deze doelen in samenwerking met onze partners in het veld.

Het PMG maakt inzichtelijk aan welke fysieke groenprojecten de provincie werkt, in welke fase de projecten zich bevinden (studiefase, planfase, realisatiefase of gerealiseerd) (zie tabel 1) en welke doelen met de projecten gerealiseerd worden.

Het PMG 2018-2022 bevat projecten (86) en subsidieregelingen (9) voor projecten die bijdragen aan de doelen van de Agenda Groen en die worden gefinancierd uit budgetten die aan de Agenda Groen zijn gekoppeld.

Positie PMG ten opzichte van Hoofdstuk Groen in de begroting

Vanaf het Begrotingjaar 2016 is het programma Groen als een apart hoofdstuk in de Provinciale Begroting opgenomen (hoofdstuk 6). Het PMG vormt de input voor onderdeel 6.1 van de Begroting.

Projectvoortgang

De provincie Noord-Holland voert binnen het PMG projecten en gebiedsprogramma's uit:

- Een project in het PMG doorloopt drie fasen: de studiefase, de planfase en de realisatiefase. Gerealiseerde projecten worden na financiële afronding en overdracht aan de eindbeheerder uit het PMG gehaald. In het PMG 2018-2022 is weergegeven in welke fase de projecten zich bevinden per 1 januari 2018. De projectleiding van projecten kan door de provincie zelf gebeuren, of door externe partijen, waarbij de provincie de rol van medefinancier of partner vervult.
- De gebiedsprogramma's worden door de provincie zelf getrokken. De programma's bestaan uit een hoeveelheid projecten in een gebied, die zich in verschillende fasen bevinden. Afzonderlijke projecten binnen de programma's kunnen ook door externe partijen getrokken worden. In het PMG 2018-2022 zijn het Programma Gooi- en Vechtstreek en het Gebiedsprogramma Groene Uitweg integraal opgenomen.

Tabel 1: Projectstatus in het PMG 2018-2022¹.

Wat	Aantal projecten	Trekkende partij projecten
Programma Gooi en Vecht	42	Provincie (23), derden (19)
Programma Natura 2000 / PAS	2	Provincie (2), derden (0)
Natuurcompensatie	9	Provincie (1), derden (8)
Overige projecten studiefase	10	Provincie (6), derden (4)
Overige projecten planfase	5	Provincie (4), derden (1)
Overige projecten realisatiefase	18	Provincie (8), derden (10)
Totaal projecten PMG 2018-2022	86	Provincie (44), derden (42)

Alle projecten in het PMG zijn te vinden op onze website via een digitale kaart. Deze kaart wordt minimaal één keer per jaar geactualiseerd. In één oogopslag is te zien waar de provincie werkt aan het groen of een bijdrage aan het groen levert:

<http://maps.noord-holland.nl/extern/gisviewers/groenprojecten/desk.htm>. Daarnaast is in bijlage 4 van het PMG een kaart opgenomen waarop is aangegeven waar en in welke fase de PMG-projecten zich bevinden.

Natuurnetwerk Nederland

Voor het realiseren van de volledige NNN-opgave zijn veel projecten geprogrammeerd in het PMG 2018-2022. Wij streven ernaar het NNN te realiseren in 2027. Om dit te bereiken willen we tenminste 250 hectare per jaar realiseren. Naast deze ambitie wordt er ook energie ingezet op kwaliteitsverbetering wat bijdraagt aan de biodiversiteit. Per NNN-project uit het PMG wordt door de projectleiders nader in beeld gebracht waar de opgave ligt voor NNN-realiseatie en welke strategie mogelijk is om de realisatie van het NNN te versnellen en de ambitie van 250 hectare per jaar te halen. In overleg met de partners in het veld wordt tevens gezocht of versnelling van de realisatie van het NNN mogelijk is en hoe dit geprogrammeerd kan worden.

Voortgang NNN

Van de 56.300 hectare NNN in Noord-Holland is 50.400 hectare gerealiseerd (per 1 januari 2017). Er moet nog 5.900 hectare worden ingericht. Na inrichting en overdracht aan de eindbeheerder kunnen deze hectares als gerealiseerd worden meegerekend. Van de 5.900 hectare is 4.300 hectare op dit moment nog niet beschikbaar om te worden ingericht. Hiervoor is nog verwerving of functiewijziging op particuliere grond nodig. In tabel 2 is de stand van zaken weergegeven (peildatum 1 januari 2017). In het PMG is daarnaast een voortgangkaart opgenomen waarop onder meer zichtbaar is welke deel van het NNN gerealiseerd is en welke delen verworven zijn maar nog niet ingericht. De doelstelling voor deze bestuursperiode is om 250 ha per jaar te realiseren. Met het tempo van 250 ha per jaar gaan we de doelstelling van de realisatie van de NNN in 2027 niet halen. Wij werken aan een aanpak om de realisatie van de NNN in 2027 mogelijk te maken, belangrijk onderdeel is de gebiedsgerichte aanpak waarin het combineren van verschillende belangen in een gebied centraal staat. Focus op natuurrealisatie willen we ook bereiken door meer in te zetten op kansrijke projecten.

¹ Dit betreft de verwachte fasering per 1-1-2018.

Tabel 2: Stand van zaken NNN 1-1-2016 (in hectare).

	Gereed	Nog te realiseren
NNN gerealiseerd	50.400	
Niet verworven en niet ingericht		4.300
Wel verworven, niet ingericht		1.600
Totaal	56.300	5.900

Natura2000 en Programma Aanpak Stikstof

In de Natura2000-gebieden moeten de komende jaren maatregelen genomen worden om de staat van instandhouding van de natuur te behouden en te verbeteren. Voor elk van deze gebieden moet een Natura2000-beheerplan worden opgesteld. Met de beheerders van Natura2000-gebieden is een raamovereenkomst gesloten voor uitvoering van de PAS-herstelmaatregelen (Programma Aanpak Stikstof). In 2017 zijn we gestart met de uitvoering van de maatregelen, zoals het aanleggen van stuifkuilen en het verwijderen van begroeiing. Wanneer de Natura2000-beheerplannen zijn vastgesteld starten ook de overige maatregelen (niet-PAS) die beschreven staan in het beheerplan.

In het PMG 2017-2021 waren alle Natura 2000/PAS gebieden in aparte projecten met bijbehorende projectnummers ondergebracht. In het huidige PMG hebben we onderscheid gemaakt in 2 clusters van projecten, namelijk herstelmaatregelen voor PAS in Natura 2000 gebieden en herstelmaatregelen voor Natura 2000-gebieden.

Verbindend groen

Samen met natuur- en infrabeheerders, werken we aan de realisatie van natuurbruggen in het Gooi en in de Kennemerduinen. In de duinen is de oplevering van de natuurbrug Zeepoort nabij Prorail bereidt momenteel de natuurbrug over het spoor voor, waarna drie natuurbruggen gezamenlijk de duinen weer met elkaar verbinden. Eenmaal aangelegd, blijft goed onderhoud en beheer van de voorzieningen van groot belang.

Een mooi symbool van het succes van natuurverbindingen is de verbinding Naardermeer-Ankeveen (gerealiseerd in 2013); hier is de eerste otter al waargenomen!

We blijven investeren in de realisatie van natuurverbindingen, zodat soorten zich makkelijker kunnen verplaatsen en de biodiversiteit in Noord-Holland wordt vergroot.

Natuurcompensatie

Voor een aantal ruimtelijke ontwikkelingen binnen Noord-Holland zijn natuurcompensatieafspraken gemaakt. In het PMG 2018-2022 zijn negen natuurcompensatie projecten opgenomen. Hierdoor kan verantwoording worden afgelegd over de realisatie ervan.

Recreatieve verbindingen

De provincie investeert ook in 2018 in de toegankelijkheid van de provinciale groenstructuur voor onder meer wandelaars, fietsers en waterrecreanten. Daarbij wordt prioriteit gegeven aan de ontwikkeling van regionale routenetwerken en het oplossen van knelpunten in stad-landverbindingen met kernen van meer dan 30.000 inwoners. Voor de uitvoering zal in 2018 de Uitvoeringsregeling Groen, onderdeel recreatieve verbindingen, worden gecontinueerd. Daarnaast stimuleren we in 2018 de realisatie van toeristische overstappunten met de Uitvoeringsregeling Groen.

3. Financiering en communicatie

In het PMG is een onderscheid gemaakt in:

- raming voor de PMG-periode 2018-2022. De totale financieringsbehoefte, inclusief de grondverwerving, bedraagt voor de jaren 2018 tot en met 2022 ca. € 194 miljoen;
- doorkijk voor de periode 2023 tot en met 2027, aangezien dit de periode is waar de restanttaakstelling NNN gerealiseerd moet worden. Voor deze doorkijk zijn de financiële cijfers gebaseerd op uitgangspunten/aannames en normbedragen.

De financiële cijfers in het PMG zijn gebaseerd op de volgende (globale) uitgangspunten/aannames en normbedragen:

- Op grond van de gegevens over de periode 2018-2022 is een verdeling gemaakt tussen grondverwerving door de provincie en grondverwerving via SKNL (functiewijziging) voor de periode 2017-2027; ongeveer 42% van de grond wordt verworven door de provincie en 58% via SKNL functiewijziging.
- Voor de grondverwerving worden normkosten gehanteerd. De provincie hanteert als uitgangspunt 50.000 euro voor de grondverwerving per hectare. De werkelijke kosten per hectare kunnen echter verschillen per regio. Hier staan ook opbrengsten tegenover, omdat door de provincie gekochte grond weer wordt doorverkocht aan een eindbeheerder; deze opbrengsten worden opgenomen in de Reserve Groen.
- Voor SKNL functiewijziging zijn normkosten gehanteerd van 25.000 euro per hectare. Dit uitgangspunt is gebaseerd op de ervaring van de afgelopen jaren.
- Voor de inrichting worden normkosten gehanteerd van 15.000 euro per hectare.
- De opgenomen ramingen en kasritmes betreffen ramingen en kasritmes van medio 2017. Het is mogelijk dat er in het resterende deel van 2017 verschuivingen hebben plaatsgevonden of nog zullen plaatsvinden. De definitieve stand van de reserve op 31-12-2017 zal worden verwerkt in de Jaarrekening 2017 en vormt het uitgangspunt voor het PMG 2019-2023.

De Reserve Groen is de belangrijkste dekkingsbron van het PMG. De Reserve Groen is de bestemmingsreserve waarmee verwerving en inrichting van NNN en maatregelen in Natura2000-gebieden worden gefinancierd. Deze reserve wordt voornamelijk gevoed door:

1. Rijksmiddelen voor natuur die, conform afspraken in het Natuurakkoord (2011) en het Natuurpact (2013), via het provinciefonds aan ons worden overgemaakt;
2. Opbrengsten uit verkoop van gronden (de voormalige PASO- en BBL-gronden).

De Reserve Groen biedt de eerstkomende jaren voldoende ruimte om de ambities uit het PMG te kunnen realiseren. Op basis van de huidige ramingen ontstaat vanaf 2025 een tekort aan middelen om de NNN-taakstelling te kunnen realiseren. Overigens dient hierbij te worden aangetekend dat de realisatie van het NNN, ook toen het Rijk nog verantwoordelijk was voor financiering hiervan, nooit volledig was gedekt en middelen steeds 'gaandeweg' werden vrijgemaakt.

Bij dit PMG spelen een aantal risico's. Voor deze risico's nemen wij de volgende beheersmaatregelen:

Risico	Effect	Beheersmaatregel
Het duurder uitvallen van een project.	Overbesteding	Regelmatige voortgangsgesprekken met de projectleiders. Regelmatig updaten van de 'factsheets' behorende bij de projecten in het PMG. Betere grondstrategie in beeld brengen per project.
Mogelijke subsidieontvangers vragen geen subsidie aan (onderbesteding) zodat doelstellingen niet worden gehaald.	Onderbesteding	Wij stimuleren mogelijke aanvragers om subsidies voor het bereiken van onze doelen, aan te vragen. Per jaar bekijken wij of een subsidie (opnieuw) beschikbaar kan worden gesteld.
Gronden worden minder snel verkocht of voor een lagere prijs verkocht. Gronden worden minder snel gekocht of voor een hogere prijs gekocht.	Verkeerde inschatting van kosten voor grondverwerving en opbrengsten uit verkoop	Op project- en provinciaal niveau is een exacte raming van kosten van grondverwerving en opbrengsten uit verkoop onzeker. Wij sturen op de hoeveelheid gronden die te koop wordt aangeboden en de hoeveelheid aankoopprocedures dat wordt gestart door dit jaarlijks opnieuw in te schatten. De werkelijke realisatie kan altijd afwijken van de raming. In de jaarrekening zal het verschil worden toegelicht in de paragraaf grondbeleid. Daarnaast is bij verwerving op vrijwillige basis en bij verkoop uiteraard overeenstemming nodig met de (ver)kopende partij. Indien daartoe bestuurlijk wordt besloten is het mogelijk om ook andere instrumenten in te zetten.
Er ontstaat op den duur een tekort voor de dekking van het PMG.	Dekkingstekort	Per jaar actualiseren we het PMG. De Reserve Groen biedt voor het PMG 18-22 voldoende ruimte om de ambities te kunnen realiseren. De stand van de reserve groen wordt jaarlijks geactualiseerd op basis van de realisatie (baten en lasten) van het afgelopen jaar. De stand aan het eind van het jaar staat vermeld in de jaarstukken. Op basis daarvan zal, op het moment dat daar aanleiding toe is, ruim van tevoren een voorstel worden gedaan om het (eventuele) tekort te dekken.
Onzekerheid in projectplanning	Vertraging	Het beschikbaar komen van grond is bepalend voor realisatie. Vroeg in het project worden daarom keukentafelgesprekken gevoerd, om zicht te krijgen op mogelijkheden voor verwerving.

4. Proces en procedure

Na besluitvorming door uw Staten zal het Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2018-2022 tezamen met de Nota van Beantwoording naar onze partners in het veld worden gestuurd.

Tevens zal na de vaststelling van het Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2018-2022 door uw Staten deze digitaal beschikbaar worden gesteld.

Het PMG wordt jaarlijks geactualiseerd.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. J.W. Remkes, voorzitter

mw. mr. R.M. Bergkamp, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 66

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 26 september 2017;

gelet op motie 53/2014 waarmee Provinciale Staten de wens uitspreken om via de P&C-cyclus goed sturing te kunnen geven op haar 'groene kerntaak';

besluiten:

1. Het Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2018-2022 vast te stellen

Haarlem, 13 november 2017

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, statengriffier